

244

A rövidke beszélgetés — rendhagyó módon — néhány könyvtárvezető kérésére született. *Dobos Piroska*, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár osztályvezetője fogalmazta úgy mondanivalójukat: „Anynyi mindent lehet hallani, olvasni a munkásgyerekek tanulásának segítéséről — és szinte soha nem esik szó ebben a munkában a mi lehetőségeinkről.”

Lehetőségek. *Jellinek Lászlóné* angyalföldi könyvtárvezető némi keserű éllel ironizál: „A helyiségeink kicsinyek, két presszóasztalom van négy székkel — nem hat furcsán, hogy azt kérem, küldjenek az iskolák több gyereket a könyvtárba?”

Valóban furcsa a kérés, első hallásra legalábbis. Közismert, hogy a fővárosi könyvtárhálózata sok gonddal küszködik. Kicsinyek az olvasótermek, kevés a könyvtáros, a visszahozott könyveket egyetlen napig sem hagyhatják elől, „menetközben” kell rakodni és sok más műveletet elvégezni.

És a könyvtárosok most mégis — szót kérnek.

A munkásdiákok érdekében.

Ha nincs otthon segédkönyv

A Baross utcai központi épületben dolgozik *Dobos Piroska*, itt őrzi azokat a tanulmányokat, statisztikákat és ötletvázlatokat, amelyek mostanában gyűltek össze a kerületek-

Könyvtárosok a munkásdiákokért

ből. A cél, amit néhány megbeszélésen megfogalmaztak, valahogy úgy hangzik: segíteni, könyvekkel, könyvtári módszerekkel azokat a munkásdiákokat, akik hátrányos körülmények között tanulnak, segédkönyvekkel, lexikonokkal egyáltalán nem rendelkeznek.

— Statisztikánk szerint a középiskolások diákok 37, az általános iskolások 31 százaléka tagja valamelyik fővárosi könyvtárunknak — ismerteti legújabb adataikat. — 47 ezer általános iskolás kisdia, 24 ezer középiskolás őrzi táskájában a halványkék olvasójegyet. A tagság azonban — önmagában — még nem sokat jelent. Hiszen sok gyerek csak egy-két, rendszeretlenül kiválasztott meséskönyvet, ifjúsági regényt visz el, ez pedig legfeljebb az olvasás kedvelését jelenti, de nem szervezett segítséget.

Amit a könyvtárosok kívánnak — s itt-ott már csinálnak is — sokkal több lenne ennél. *Jellineknek* szerint: „A gyerekek irányítására, bizonyos fokú felkészítésére gondolunk, a könyvtárak sajátos eszközeit alkalmazva.”

Érdemes néhányat megemlíteni az eddigi kísérletek és módszerek közül. A III. kerületben még a

múlt tanév elején találkozóra gyűltek pedagógusok és könyvtárosok; a II. kerületben pedig, főleg a 37-es számú könyvtárban hetenként egyszer mérnök-olvasók fizikát, matematikát tanítanak néhány középiskolásnak. A XIV. kerületben az Ybl Miklós szak-középiskola — többségében munkás — diákjainak állítanak össze irodalomjegyzéket.

Sok gond kísérte, de sikerrel járt *Jellineknek* egyik kísérlete: a mai magyar irodalomról 4—5 előadást szervezett a környező üzemek munkáscsaládjából kikerült iskolásoknak.

— Meglepően jó fogadtatásra lettek az előadások — mondja a fiatalasszony — a gyerekek azóta jobban érdeklődnek az ismertetett, felvázolt irodalmi anyag iránt is.

Együttműködés — papíron

Az említett példák szépek, jók. Egy nagy hibájuk van — s ezt *Dobos Piroska* erősen hangsúlyozza — mégpedig az, hogy meglehetősen szét-szört, helyi „akciókra” korlátozódik ma még az iskolák és a könyvtárak kapcsolata. Akkor, amikor a fővárosban 10 százalékos az általános isko-

lai lemorzsolódás, gyorsabb és intenzívebb együttműködésre lenne szükség.

A kerületi oktatási osztályok már korábban határozatot hoztak arra, hogy tanév elején tartssanak közös tanácskozásokat a könyvtárosok és a pedagógusok; dolgozzák ki közös munkájuk főbb elveit, állapodjanak meg a tennivalókban. Ez az intézkedés azonban — a könyvtárosok véleménye szerint — sok helyütt *papíron* maradt csupán.

— Nagyon óvakodnék attól, hogy az amúgy is túlterhelt pedagógusoktól újabb szervezést kívánjak — így *Dobos Piroska* —, sajnos, mégis munkát kell tőlük kérnünk, azért, mert ők élnek az iskolákban, mi már csak az idejövő gyerekekkel találkozunk. Hogy milyen munkát? Minden iskolában akad jó néhány tucat tehetséges, de nehéz körülmények között élő gyerek, akinek a könyvtár nemcsak az alkalmi olvasmányok nyújtásával, hanem sokkal konkrétabb segítséssel szolgálhatna. Például: ha a pedagógusok időben közlik a pontos tanítási tematikát, összeállíthatunk megfelelő szakirodalmat, kiválogatunk olyan kézikönyveket, kiadványokat, ame-

lyeket a gyerek önmagától nem kér — mert nem ismer. Vagy: ha felhívják a figyelmünket a gyerekek tanulmányi elémeneire, egy-egy tantárgynál a problémáikra, egyéneknként is foglalkozunk velük, irányítjuk az olvasásukat, felkészülésüket.

Adni akarnak

Sok iskola igényli már ezt a segítséget, viszont ugyancsak sok helyütt tapasztalható *tartózkodás*. A könyvtárak vezetői nem erőszakolhatják ki segítségük elfogadását — csak felajánlhatják.

— A diákolvasóink 50 százaléka munkásgyerek — érvel ismét a statisztikával *Dobos Piroska*. — A pedagógiai jelzések beérkezése azt jelenti, hogy közülük sok száznak segíteni tudunk a tanulmányi eredményei javításában. Úgy gondolom, hogy a munkásdiákokért végzett munka összetettsége, árnyaltsága nem rekeszti ki a könyvtárosokat sem ebből a folyamatból.

Érdemes odafigyelni az érvelésre. Valóban arról van szó, hogy a segítés differenciált legyen, a módszerek és eszközök gazdag tárházának alkalmazásával. A könyvek ismerői pedig szép részfeladatot kívánnak vállalni, igénybe kell venni segítőkészségüket. Az oktatási osztályoknak is — a tantestületeknek is.

Várkonyi Margit